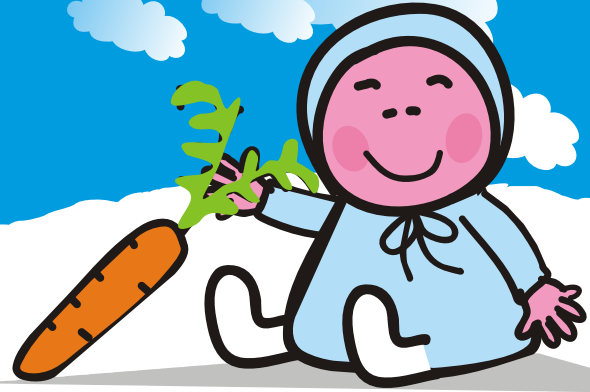

unicef
BM Çocuk Fonu

Belarus Cumhuriyeti
Sağlık Bakanlığı

unicef
BM Çocuk Fonu

BM Çocuk Fonu (UNICEF)
Belarus Cumhuriyeti Temsilciliği
e-posta: unicef@tut.by

**BEBEKLER DÜNYAYI
NASIL ÖĞRENİR?**

Çocuklarının gelişimini gözlemleyen pek çok anne paniğe kapılır ve bazı göstergelere göre bebeklerinin geride kaldığına, bazılarının göre ise ileride olduğuna inanır. Nedense hiç konuşmuyor, nedense henüz emeklemiyor, nedense şiir dinlemekten hoşlanmıyor...

Çocuklar neden bu kadar farklı, sıra dışı? Oklahoma Çocuk Merkezinde danışmanlık yapan Lauren Bradway'e göre farklı çocukların dünyayı öğrenme yolları farklıdır. Her şey, bir kişinin sahip olduğu önde gelen algılama ve bilgi işleme yöntemine bağlıdır.

Etraflarındaki dünyayı öğrenen küçük çocuklar 3 tipe ayrılabilir: Seyirciler (visualisers), dünyayı esas olarak görsel duyumlara dayanarak öğrenen çocuklardır. Bir oyuncağın ya da nesnenin ne işe yaradığından ziyade rengi, boyutu ve şekli ile ilgilenirler. Bu çocuklar, resimlerin gösterdiği metni dinlemektense resimlere bakmakla daha çok ilgilenirler. Küplerle oynamaktan ve el-göz koordinasyonu gerektiren herhangi bir görevi yerine getirmekten hoşlanırlar. Bu çocukların konuşma gelişimi gecikebilir ve iletişimde zorluklar yaşayabilirler.

Dinleyiciler (audials), dünyayı çoğunlukla duyarak öğrenen, seslere, müziğe ve şarkıya duyarlı çocuklardır. Bu bebekler, yaştlarına göre daha erken konuşmaya ve daha fazla kelime öğrenmeye başlar, ancak motor becerileri daha geç gelişebilir.

Kinestetik bebekler bilgiyi dokunma, koklama ve hareket yoluyla algılayan çocuklardır. Yeni yürümeye başlayan bir çocuk kendisiyle hareketli oyunlar oynanmasından hoşlanır. Konuşmayı öğrenmek onlar için yeni bir motor beceriyi öğrenmekten çok daha zordur.

Etraflarındaki dünyayı farklı şekillerde algılayan bebeklerin sayısı hiç de az değildir, yani baskın tip bebeğin dünyayı algılamasının ana yolunu belirler. Bu türü belirledikten sonra doğuştan gelen becerilerini geliştirmek için bebeğinizle iletişim kurmanız ve bebeğinizde eksik olan diğer türlerin özelliklerini zamanında geliştirmesi için gerekli olanları ona aşılama çalışmanız iyi olacaktır.

ÇOCUK SEYİRCİ OLARAK BEBEĞİN BECERİLERİ NASIL TEŞVİK EDİLİR?

- Bebeğinizle iletişim kurarken ve onu beslerken göz teması kurmayı unutmayın;
- Çocuğun dikkatini etrafındaki her şeye çekin, sürekli "şuna bak, buna bak" deyin;
- Bebeğinizle oynarken ellerinin nerede olduğunu, gözlerinizin nerede olduğunu vb. sorun;
- Çocuğunuzu pencereye götürün ve pencerenin dışında ne gördüğünüzü anlatın, merakını ve aynı şeyi görme arzusunu teşvik edin;
- Bebeğiniz oyun sırasında bir şeyi bir araya getirdiğinde veya parçalara ayırdığında bu oyunu tekrarlaması istemesi için onu övün;
- Bebeğiniz emeklemeye başlar başlamaz dikkatini önüne çıkan nesnelere ve oyuncaklara çekin;
- Bebeğinizle "ce-ee" oynayın, bebek sizi bulmayı başardıktan sonra dikkatini yüzünüze çekin.

BEBEĞİN İŞİTME BECERİSİ NASIL GELİŞTİRİLİR?

- Basitleştirilmiş kelimeler kullanarak çocuğunuzla nelerden hoşlandığı hakkında konuşun;
- O anda ilgilendiği hayvanların seslerini taklit edin;
- Sakin müzikler açın, şarkılar söyleyin, bebeğin dikkatini sadece şarkı söyleyerek değil, aynı zamanda çeşitli komik jestler ve yorumlarla da çekin;
- Çocuğunuza bu oyuncaklarla oynanan tüm oyunlara eşlik edecek bazı sesler çıkaran oyuncaklar alın.

BEBEĞİN KİNESTETİK BECERİLERİ NASIL GELİŞTİRİLİR?

- Bebeğinizi okşayarak ve kucağınıza alarak ona sürekli dokunun;
- Hareket için fırsatlar sağlayarak onları tüm faaliyetlerinize dâhil edin;
- Bebeğin odayı "keşfetmesine" izin verin;
- Farklı kalıplar, kovalar ve kürelerle kum havuzunda oynamayı öğretin;
- Çocuğunuza topu atmayı, yuvarlamayı veya tekmelemeyi öğreterek topla oynamayı teşvik edin.

Bir çocuğun ebeveynleri, onun etrafındaki dünyayı kavrayış biçimini hangi işaretlerle belirleyebilir? Bu amaçla bebeğin ebeveynlerinin gözlem verileri basitçe bir test ile karşılaştırılabilir ve belirli sonuçlar çıkarılabilir.

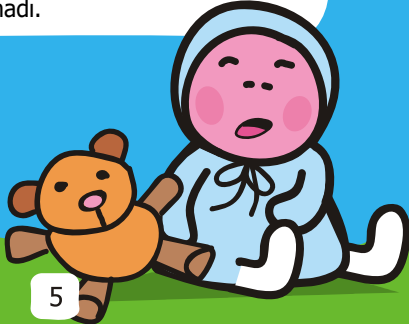
"1 YAŞINDAN KÜÇÜK ÇOCUKLAR İÇİN BECERİ TESPİTİ" TESTİ

(L. Bradway ve B. Albers Heal'in yöntemine dayanmaktadır.)

1. İletişim... Çocuğum bir şey ifade etmek istediğinde...

SEYİRCİ

- İsteddiği şeyi işaret eder.
- Sözlerle değil, jestlerle karşılık verir.
- Çok sessiz oynar.
- Etrafında olup bitenlere katılmaktan ziyade bunları gözlemlemeyi sever.
- Hiç babıldamadı. Yaklaşık 1 yaşına kadar babıldamaya başlamadı.

DİNLEYİCİ

- Babıldamaya erken başlar ve bunu sık sık yapar.
- İlk kelimesini erkenden söylemiştir.
- Talimatları kolayca takip eder.
- Yetişkinler tarafından söylenen kelimeleri tekrar etmeye çalışır.
- Sesler çıkarır ve farklı tonlamalar kullanır.

KİNESTETİK

- Jestleri kelimelerden daha sık kullanır.
- Öfkelidir.
- "Hayır" demesi gerektiğinde başını sallar.
- Eşyaları ve oyuncakları dürtüsel olarak kapar. Çok nadiren konuşur.

2. Çocuğum oynarken en sevdiği oyuncaklar ve aktiviteler...

SEYİRCİ

- Asılı oyuncakları, renkleri, hareketi seviyor.
- Her şeyi fark ediyor.
- Aktif merkezleri seviyor.
- Resimli kitapları sever.

DİNLEYİCİ

- Çıngırakları ve diğer gürültülü oyunları sever.
- Şiirleri, şarkıları, kukla gösterilerini sever.
- Konuşmaları dinler.
- Oyuncaklarıyla oynarken gevezelik eder.

KİNESTETİK

- Fırlatılmayı ve gıdıklanmayı sever.
- Sallanmayı ve kucağa alınmayı sever.
- Sık sık beşiğine vurur.
- Çocuk arabasında itilmekten ve bisiklete bindirilmekten hoşlanır.

3. Çocuğum hareket ettiğinde motor becerileri...

SEYİRCİ

- Oyun oynarken ellerini izlemeyi sever.
- Henüz 5 aylık değil ve şimdiden nesnelere uzanmaya başladı.
- Küçük nesneleri elleriyle incelemeyi sever.
- Küçük şeyleri hevesle toplar, piramitleri sever.

DİNLEYİCİ

- Oturmaya geç öğrenir ama çok babıldır.
- Hareket etmekten çok ses çıkarmayı sever.
- Sesli oyunları tercih eder.
- Oyuncakları çoğunlukla ses çıkarmak için kullanır.

KİNESTETİK

- Henüz 6 aylıkken kendi başına oturmayı öğrenebilir.
- Sekiz aylıkken emeklemeye başladı, 1 yaşında yürümeyi öğrendi.
- Çok hareketli.
- Daha 10 aylıkken oyuncakları yuvarlamayı severdi.

4. Çocuğum huysuzlandığında onu sakinleştirmenin bir yolu....

SEYİRCİ

- Tanıdık bir yüz gördüğünde sakinleşir.
- Tanıdık bir oyuncak gördüğünde sakinleşir.
- Manzara değişikliği dikkatini kolayca dağıtır.

DİNLEYİCİ

- Tanıdık bir ses duyduğunda sakinleşir.
- Müzik duyduğunda sakinleşir.
- Ksilofon veya bebek piyanosu dikkatini dağıtabilir.

KİNESTETİK

- Kucağa alınınca sakinleşir.
- Kollarınızda tutulduğunda ve sallandığında sessizleşir.
- Masaj veya araba yolculuğu ile kolayca dikkati dağılabilir.

Çocuğün seyirci, dinleyici ve kinestetik özelliklerini okuduktan sonra çocuğunuzun davranış özelliklerine karşılık gelenleri seçin. Dört göstergenin her biri için sonucu hesaplayın. Çocuğunuzun hangi tipe ait olduğunu belirleyin. Farklı tiplerde özelliklere sahip olduğunu görünce şaşırmayın. Bu tipler bebeğınızda ne kadar çok bir araya gelirse bebeğınız o kadar zamanında ve eşit bir şekilde gelişecektir. Çocuğunuzla birlikte yapacağınız çalışmalarda başarılar dileriz!

Minsk şehri "19. Şehir Çocuk
Polikliniği" Erken Müdahale
Kaynak Merkezi öğretmen
ve konuşma terapisti
S. A. Chipurko